

■ ■ ■ Frontfagmodellen bør fortsatt være malen for lønnsoppgjørene. Både arbeidere og funksjonærers lønn skal være med når lønnsveksten i konkurransesatt industri skal beregnes. Et anslag for lønnsvekst fra lokale forhandlinger bør også inngå.

Fortsatt frontfagsmodell

**KRONIKK
STEINAR
HOLDEN**

Holden III-utvalget leverte igår sin rapport til finansminister Siv Jensen.

Utvalget har sett på erfaringer med lønnsdannelsen de siste 12 årene, og viktige utfordringer for lønnsdannelsen og norsk økonomi i årene fremover.

Blant partene i arbeidslivet har det i lang tid vært bred enighet om den såkalte frontfagsmodellen, der det er lønnsveksten i internasjonalt konkurransesatt sektor som skal være styrende for lønnsveksten i resten av økonomien. Men likevel har det vært mange ulike syn på hva dette innebærer og hvordan det skal gjøres.

Er det arbeiderne eller funksjonærens lønnsvekst som teller? Er frontfaget «oljedopet», ved at Industrioverenskomsten, som innleder lønnsoppgjørene og dermed utgjør selve frontfaget, inneholder for mye oljerelatert virksomhet?

Utvalget slår fast at det er lønnsveksten for arbeidere og funksjonærer samlet som skal være normgivende for lønnsveksten i resten av økonomien.

Videre konkluderer utvalget med at det ikke er behov for å endre sammensetningen av hvem som skal inngå i frontfaget. Selv om lønnsveksten i leverandørvirksomhet til oljenæringen har vært klart høyere enn lønnsveksten ellers i industrien, er det grunn til å tro at oljevirksomheten ville gitt «lønnsmitte» i økonomien også ved andre modeller for lønnsdannelse.

Det må også tas hensyn til hva som vil kunne fungere som en troverdig norm for lønnsveksten ellers i økonomien. Dersom frontfaget skulle designes med sikte på å oppnå lav lønnsvekst, ville det innebære en risiko for at lønnsveksten ble for lav til å kunne fungere som en norm for resten av arbeidsmarkedet.

Industrioverenskomsten er dessuten rimelig representativ for fastlandsbasert konkurransesatt sektor samlet sett, selv

om den har en viss overvekt av leverandørvirksomhet. Men også leverandørbidrifter møter nå økende internasjonal konkurranse, og det vil trolig også minske denne type spenninger i lønnsdannelsen.

En praktisk problemstilling med gjennomføringen av frontfagsmodellen er at en stor del av lønnsveksten følger av lokale forhandlinger, og derfor ikke vil være avklart når andre områder skal forhandle. Andre forhandlingsområder som skal følge normen fra frontfaget, må derfor basere seg på et anslag for den samlede årslønnsveksten i industrien. Utvalget anbefaler derfor at NHO, i forståelse med LO, skal gi et troverdig anslag for den samlede rammen for oppgjøret, inklusiv resultatet fra de lokale forhandlingene.

Kostnadsnivået i Norge er høyt, sammenlignet med våre handelspartnere. Det reflekterer høy produktivitet og store bytteforholdsgevinster, og at fastlandsbasert konkurransesatt virksomhet samlet har greid seg bra. Det høye kostnadsnivået er samtidig en utfordring for konkurransesatte virksomheter. Virksomheter i nye deler av økonomien blir nå utsatt for økende konkurranse fra utlandet. Selv om det er vanskelig å vurdere hva som vil være et opprettholdbart kostnadsnivå fremover, mener utvalget at den kostnadsmessige konkurransevnen ikke må ytterligere forverres. På lengre

sikt må den trolig forbedres, særlig dersom oljeprisen skulle falle betydelig.

En moderat lønnsvekst vil bidra til bedre konkurransevne både direkte, og indirekte gjennom lavere rente og svakere kronekurs.

På oppdrag fra utvalget har Statistisk sentralbyrå gjort beregninger for norsk økonomi

Utvalget anbefaler at NHO i forståelse med LO skal gi et troverdig anslag for den samlede rammen for oppgjøret, inklusiv lokale forhandlinger

frem til 2040, blant annet for å studere virkningene av en fremtidig nedtrapping av petroleumsaktiviteten. Beregningene viser at virkningen på fastlandsøkonomien av en gradvis nedtrapping delvis vil bli motvirket av en gradvis økt bruk av oljeinntektene på statsbudsjettet, i takt med økningen i Pensjonsfondet. Det forutsetter imidlertid en forholdsvis jevn innfasing og tilbakeholdenhet med å øke bruken av oljeinntekter opp mot fireprosentbanen, særlig i en periode der fondet vokser raskt.

Utvalget peker også på at siden petroleumsvirksomheten forventes å ligge på et høyt nivå

i noen år fremover, for så å falle, vil en forskyvning i tid av deler av virksomheten isolert sett kunne bidra til å jevne utvikling og til å redusere størrelsen på kommende negative impulser.

Utvalget har også drøftet virkningene av den økte arbeidsinnvandringen blant annet fra EU-land i Sentral- og Øst-Europa. Arbeidsinnvandringen har avhjulpet flaskehalsproblemer i arbeidsmarkedet og dermed dempet lønnspresset i økonomien. Gevinsten ved arbeidsinnvandring, både for innvandrerne selv og det norske samfunnet, avhenger imidlertid av at de kommer og forblir i produktive jobber. Her spiller trolig ordninger for å motvirke lavlønnskorrurranse og sosial dumping en viktig rolle.

Det inntektspolitiske samarbeidet har bidratt til at norsk økonomi har klart seg så bra gjennom mange år. Få andre land har høyere sysselsetting, lavere ledighet og jevnere inntektsfordeling enn Norge. Fremover vil vi møte nye utfordringer som setter lønnsdannelsen og det inntektspolitiske samarbeidet på prøve, og dette belyses i utvalgets rapport.

En koordinert lønnsdannelse og en felles virkelighetsforståelse er et godt utgangspunkt til å møte disse utfordringene.

■ Steinar Holden, utvalgsleder

FRONTFAG I FRONT. Holden III-utvalget slår fast at det er lønnsveksten for arbeidere og funksjonærer samlet som skal være normgivende for lønnsveksten i resten av økonomien. Her overrekker Steinar Holden sin rapport til finansminister Siv Jensen.

Foto: Silje Eide

**FLERE INNLEGG
Side 38-39**

**Gjestekommentar
Ingen meravkastning**
Espen Sirnes

**Innlegg
Advare mot investeringer?**
Ola Nafstad og Kjell Roland

Penger er politikk
Svend Søyland

Blant de siste?
Terje Osmundsen

Se også side 6-7

DN

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:**
Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Vidar Ivarsen,
tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no